

TE- | STAMENTA — 17 jih je. Nato se začneja: EVANGELI SKVSI | S. »Matheusha sapiffan Tudi v novem zakonu je mnogo knjig s predgovori. »Novi zakon obsega 150 strani,« trdi dr. Glaser, a tudi to je pomota, kajti Dalmatinov »Novi Testament« broji 150 listov in jedno stran. Za registrom nedeljskih in prazniških evangelijev (NB. in listov) pravi dr. Glaser, da se nahaja »dodatek nekaterih besed iz drugih narečij.« Prav za prav pa je ta jezikoslovno jako zanimivi »dodatek«: »REGISTER | Nekaterih beséd, katére, Crajnški, Corofški, Slovénski ali Besjázh | ki, Hervázki, Dalmatinski, Istrianski, ali Crafhki, | se drugazhi govore. | — Ta slovarček (13 str.) našteva razna sinonima v azbučnem redu v štirih vzporednih postatih. 1. postat ima naslov: Crajnški, 2. p.: Corófhki, 3. p.: Slovénski ali Besjázhki, 4. p.: Harvazki, Dalmatinski, Istrianski, Crafhki, Potem je: »KONEZ« in pod njim opomnja: Wittenberg | Gedruft, Durch Hans Krafft's Erben, | Im Jar 1584. Tudi to bi bilo treba opomniti vestnemu bibliografu, kako razreja Dalmatin svetopisemski tekst. Kapitulov ne deli v vrstice, nego označuje daljše odstavke na notranjem robu strani z majuskuli A. B. . . Vrh vsake strani je naslov dotične knjige, toda tako, da se dopolnjujeta naslova leve in desne strani, vrh leve stoji n. pr.: EZEKIEL, vrh desne pa: PREROK; vrh leve: DIANIE TEH, vrh desne pa: APOSTOLOV. Na vsaki strani je zaznamovan zgoraj na desni kapitelj (Cap.). Ob zunanjem robu vsakere strani se nahaja ob kratkem naznačena vsebina ali pa tudi razlaga kake besede. Na notranjem robu pa navaja Dalmatin vzporedne svetopisemske izreke.

Kratki navedek iz Dalmatinovega: »Samerkanja enih potrebnih fhtukou« je prepisal dr. Glaser iz Marnovega Jezičnika ter z njim vred za besedo »Arcat« izpustil jedno celo vrsto (»taku yszhi sadaj v' puhftabi, A, Arzat, tu je njegov jesik postaulen, slafli, Likar, inu more taku on«). Iz sv. pisma samega ni v Glaserjevi »Zgodovini« nobenega navedka. Sploh pa se nam vidi krivično, da je dr. Glaser odločil za svojo dobo klasiški Dalmatinovi »Biblii« pičlo poldrugo stran, »kvasiški« Repeževi pesemski zbirki pa odmeril cele štiri strani.

J. Pobiljar.

Gročanski rokopisni katekizem iz minolega stoletja. Na Gročani, blizu Bazovice pri Trstu so tekom minolega stoletja župnikovali: dva brata Albertija in dva brata Rizzija, vsi Italijani.

Ker so pa župljani Slovenci, so si dali župniki prirediti rokopisen katekizem v slovenskem jeziku. Sedajni župnik, častiti g. J. Benkovič je bil toli prijazen, da mi je posodil dotični izvod.

Naslovnega lista ta knjižica, ki obsega 74 str. v 8°, nima, a vsebina je razdeljena tako:

Na prvi in drugi strani je „Ozhe nash, Zheshena si Marija in Jest verjem“. Potem pa slede ti oddelki:

„Od Boga in Svete Troyze“ (3.)

„Od ustvarjenja inu zilla ali konza tiga zhloveka“ (6.)

„Od Boga Synu inu nashiga odreshenja“ (10.)

„Od sodbe boshje, goriustajaini mesa inu vezhniga Shivlenja“ (14)

„Od katolishke zirkve inu Gmajna Svetnikov“ (17)

„Od svetiga duha“ (19.)

„Od S. S. Sakramentov“ (19.)

„Od S. Kersta (20.)

„Od boshjih zhednosti“ (23)

„Od svete Firme“ (28.)

„Od sapoud boshjih inu greha“ (29.)

„Od Svetiga Sakramenta te Pakure“ (33)

„Od Svetiga Obhayla“ (41.)

„Od Sakramenta ta Svetiga posledniga Olja“ (46.)

„Nekatere dobre misli, inu maninge zhes dan“ (49.)

„Sdihvanje pred Obhaylam“ (52.)

„Sdihvajne po S, Obhaylu (56.)

„Methodus cum aliqua Solemnitate prima vice cummunicandi proles (59)¹⁾

„Obudejne boshjih zhednosti“ (Vera, Upanje, Lubem, Popolnoma Grevenga, Naprejusetje) (72.)

„Notanda“ (74.)

Slovenščina v tej knjizici je zelo slaba, kajti ni le prava mešanica slovenskega, nemškega, manj pa italijanskega jezika, ampak pisatelj je sploh nedosleden. To dokaže tudi latinska opazka, pisana s svinčnikom na zadnji strani: „Quod in lat. (nekaj strani) namreč je pisanih tudi v latinskem jeziku) exaratum, bonum est, quod in idiomale slavo pessimum, quia non est lingua sl(ava), sed italianismus permixtus germanismo, bliptmi (? Ured.).“

Kot vzgled o jeziku tega rokopisa naj navedem ta-le odlomek:

„O moj Jezus, kaj bodem jest tebi povrnil sa tvoje neisrezhena lubesen: Ti si se is nebes na Semle dolspustil, sa mene zhlovak postal, terpou, umerl inu mene od vezhuiga pugublejna odreshil; inu kir si ti tvoje do konza lubil, si otu k eai Sastavi tvoje lubesu prut nam ta S. Sakrament gorpostaut; inu do konza Svejta per nas prebivati. Satu moje Serze se v lubesni prut tvoji neisgruntani dobroti utopi. Jest shelim tebe lubiti, kakor tebi vfi Angelzi, inu vfi isvoleni lubjo, inu kabi bilo mogozhe, kakor ti sam sebe lubish. (Stran 54.)

Gospod zhe ozhesh ti snash mene osdrauti, v tvojih rokah je moje Isvelizhanje. O Jesus! ne pusti, da bi od tebe kadaj bil odlozhen, kaj bodesh ti meni mogu doludart, kir si meni zhistu se dodeliv.“ (Str. 58.)

Dr. K. Glaser.

Stoletnica Linhartove smrti. Letos dne 14 malega srpana je preteklo sto let, odkar je umrl znameniti kranjski zgodovinar *Anton Linhart*. Porodil se je l. 1756, v Radovljici. Hotel je stopiti v jezuviški red; bil je nekaj časa cistercijenec, a postal je pozneje c. kr. okrožni šolski komisar in naposled tajnik pri deželnihi stanovih v Ljubljani, kjer je tudi umrl v najlepši moški dobi. Izdal je epohalno knjigo: *Versuch einer Geschichte von Krain und der übrigen Südslaven* in sicer l. 1788. prvi zvezek: »Von den ersten Spuren einer Bevölkerung im Lande bis zur ersten Anpflanzung der krainischen Slaven« in l. 1791.: »Bis zur Unterjochung der krainischen Slaven durch die Franken« Linhartova namera je bila, napisati sploh zgodovino južnih Slovanov. Dr. V. Klun je napisal sledečo laskavo oceno o njegovem delu: »L. war der erste Krainer, der sich bei der Bearbeitung der heimatlichen Geschichte auf den slavischen Standpunct gestellt hat, der erste, der mit der Leuchte der Etymologie und Sprachvergleichung nach den ältesten Sitzen, nach der nationalen Verwandtschaft und der socialen Entwicklung forschte; der erste, welcher dem kulturgeschichtlichen Theile der heidnischen Slaven jene Beachtung zuwendete, aus welcher sich die Rechtszustände und politischen Verhältnisse mit einiger Sicherheit herleiten lassen. L. war der erste, der mit streng wissenschaftlicher Forschung historische Kritik verband und in dieser Weise für den genannten Zeitraum eine pragmatische Geschichte Krains verfasste.« (Mittheilungen des hist. Vereines für Krain 1857, S 51). — Pred današnjo znanstveno kritiko seveda

¹⁾ Latinščina ni pravilna, a prepis citata je natančen; kaj je hotel povedati prireditelj katehizma, je jasno.